

**JEAN ELISSALDE “ZERBITZARI”REN
MENDEURRENA
1883-1983**

Azkainen, 1983, Urriak 30

*Fr. Luis Villasante
Euskaltzainburua*

Euskaltzainburuaren hitzak

Ander Luberriaga jaun auzapeza.

Mixel Itzaina, Euskaltzaleen Biltzarreko jaun lehendakaria.

Euskaltzaindiko jaunak.

Jaun-Andereak:

Eskerrak, jaun auzapeza, gure batasuneko menbro baten ohoratzera deitu gaituzulakotz. Guri, zuri baino gehigo dagokigun gauzan, aurrea hartu duzulakotz. Mila esker!

Bai. Euskaltzaindikoa genuen Zerbitzari. Euskaltzaindiko gure bilkuretan, eta Gerezietan, non baitzen erretor, ezagutu nuen. Oroit naiz Iratzeder jaunak lagundurik joan nintzela Gerezietara Zerbitzari ikustera 1957. urteko udan. Aspaldidanik zen gure Akademiako lagun edo kide. 1920an —beraz, Euskaltzaindia sortu eta berehala—, euskaltzain urgazlea izendatu zuten, eta 1931n euskaltzain osoa.

Gaztetik ikusten dugu Zerbitzari euskal lanetan sartua, *Euskalduna* aste-karian eta bestetan idazten. Eta denetik utzi digu: teatro lanak, poesia, prosa. **Euskera** agerkarian euskaltzain oso edo “académicien” gisa sartu zeneko mintzaldia dago, 1931. urteko tomoan. Eta hau da mintzaldiaren gaia: “Euskal-Herriko landareak”. Baita Guillaume Eppherre jaunari Euskaltzaindian sartzean zuzendu zion ihardespenezko mintzaldia ere gure **Euskera**-n dago (1960eko tomoan).

Oker ez banaiz, prosazko lanak dira Zerbitzariren obran parterik balio-sena. Aita Dourisboure Indotxinako mixiolariaren istorioak kontatzen dituen liburua, Zerbitzari berak erregalatu zidan Gerezietan (*Bahnar deithu Salbaiak*). Liburu hau frantsesetik itzulia da, baina zein jator! Berehala igartzen da euskararen jitea eta muina barnetik bereganatuak zituela gure Zerbitzarik.

Lapurtar zaharraren zalea zen Zerbitzari. Euskalkien artean, euskal dialektoen artean, alegia, nahasterik egitea ez zuen maite. Gaur bizi balitz, nik ez dakit nola hartuko zuen Euskaltzaindiaren bidea, baina uste dut konprenituko zituela arrazoiak. Mende berriko uholdearen aitzinean euskaldunok ere behar dugu bat egin eta gure indar nimiñoak elkartu, euskara bizirik atera nahi baldin badugu. Behar dugu, alegia, zenbait gauzatarako behintzat, euskara mueta bat, guztiona izango dena, muntatu, dialektoak errespetatuz, bestalde, eta baliatuz.

Baina neri ez dagokit gaur ohoratzen dugun Zerbitzariren bisaia, ideiak eta lanak deskribatzea, neurtzea eta xeheki aipatzea. Bestek egingo dute lan hori gaurko ospaketa honetan.

Labeguérie zenak esan zuen hitza gogoratu nahi dut soilki: Elissalde jaunak ohore egin ziola berak hautatu zuen izen ordeari: *Zerbitzari*. Bai, hori izan zen oroz gain: Zerbitzari isil eta umil bat, euskararen alde langile neka ezina, haurrak euskaldun atxikitzeke sariketak muntatzen zituen, hurrek bidalitako lanak irakurtzen, aztertzen eta sarizatzen zituen. Egiazki eta zinez *Zerbitzaria*.

Hitz hauek ez ditut bururatu nahi beste azkaindar euskaltzale handi batzuen izenak aipatu gabe, ezen Azkaine ezin ahantzizkoa dugu euskal literaturan. Gure literatura zaharra kasik hiru herritan kokatua dela esan izan da: Saran, Donibane-Ziburun eta Azkainen. Azkaindarra zen Chourio, Donibane-erretora zena, *Jesu-Christoren Imitacionea* hain euskara ederrean eman zuena. Azkaindarra Martin Hiribarren hiztegitile, poemagile, gramatikalari eta abar izan zena. Azkaindarra Etienne Lapeyre, *Kredo* liburuaren egilea. Hain zuzen, Euskaltzaindiak egina du liburu honen edizio berria. Eta nola ahantziko dut Larzabal, Euskaltzaindiko gure lagunkide maitea?

Arrazoin gotorrek ditu, bada, Azkainek euskarari leial egoteko.

Eskerrak eman nahi dizkiot gaur auzapez jaunari eta herriari xede honen alde ipintzen duen kalipugatik. Azkainek atxiki ditzala beti bere euskaldun sustraiak! Halabiz.